

พระไตรปิฎก ฉบับ สังเขปวัฒนธรรม

พระไตรปิฎก เล่มที่ ๘

สถาบันพระไตรปิฎกศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระไตรปิฎก ฉบับ สังเขปวัฒนธรรม

พระวินัยปิฎก เล่มที่ ๘ ปริวาร

สถาบันพระไตรปิฎกศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระไตรปิฎก ฉบับ สังเขปวัฒนธรรม

จัดทำโดย : ทีมสารสนเทศ สถาบันพระไตรปิฎกศึกษา

เผยแพร่ : เมษายน ๒๕๖๕

ลิขสิทธิ์ : สถาบันพระไตรปิฎกศึกษา

พระไตรปิฎกภาษาไทย

ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ISPN : ๙๗๔-๕๗๕-๓๖๙-๖

ข้อมูลเฉพาะ

พระวินัยปิฎก เล่ม ๘ : ปรีวาร

จำนวนหน้า : ๗๒๑ หน้า

ปีที่พิมพ์ : พ.ศ. ๒๕๓๙

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ปริวาร

ว่าด้วยหมวดพระบาลีที่จัดเป็นหมวดหมู่ไว้
เพื่อให้กุลบุตรเกิดความฉลาดในส่วนต่างๆ มีอาบัติเป็นต้น
ที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งในมัตติกาและในวิภังค์
คัมภีร์ปริวารเป็นคู่มือบรรจุคำถามคำตอบ
สำหรับข้อสอบความรู้พระวินัยตั้งแต่เล่มที่ ๑-๗
เป็นคัมภีร์ที่ประมวลเนื้อหาที่สำคัญต่าง ๆ
จัดเป็นหัวข้อ ๒๑ ข้อ

อรรถกถา

สมันตปาสาทิกา, วินยสังคหัญญูกถา

ฎีกา

สารัตถทีปนี

พระวินัยปิฎก เล่ม ๘

ปริวาร

คำว่า “**ปริวาร**” หมายถึง หมวดพระบาลีที่พระธรรม-สังคหการจารย์ยกขึ้นสังคายนาต่อจากพระบาลีชั้นธกะ จัดเป็นหมวดหมู่ไว้เพื่อให้กุลบุตรเกิดความฉลาดในส่วนต่างๆ มีอาบัติเป็นต้น ที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งในมาติกาและในวิภังค์

การเรียกชื่อว่า “**ปริวาร**” เพราะเปรียบเหมือนกับเป็นภาคผนวกของพระบาลีวิภังค์ และพระบาลีชั้นธกะ ดุจพระอรหันตชีณาสพเป็นปริวารติดตามพระพุทธองค์

พระพุทธเจ้าทรงมีธรรมชั้นธเป็นพระสรีระ มีพระอรหันตชีณาสพเป็นปริวาร ส่วนพระวินัยมีมาติกา (พระวินัยปิฎกเล่มที่ ๑ เล่มที่ ๒ เล่มที่ ๓) และชั้นธกะ (พระวินัยปิฎกเล่มที่ ๔ เล่มที่ ๕ เล่มที่ ๖ เล่มที่ ๗) เป็นสรีระ มีคัมภีร์ปริวารเป็นปริวาร

เนื้อหาโดยย่อแห่งคัมภีร์ปริวาร

คัมภีร์ปริวารนี้ เป็นคัมภีร์ประกอบหรือคู่มือที่รวบรวมคำถามคำตอบสำหรับข้อความรู้พระวินัย ตั้งแต่เล่มที่ ๑ ถึง

เล่มที่ ๗ เป็นคัมภีร์ที่ประมวลเนื้อหาที่สำคัญต่าง ๆ มากล่าวไว้
จัดเป็นหัวข้อ ๒๑ ข้อด้วยกัน คือ

๑. ภิกขุวิภังค์โสฬสมหาวาร ว่าด้วยวาระใหญ่ ๑๖ วาระ
ในภิกขุวิภังค์

๒. ภิกขุณีวิภังค์โสฬสมหาวาร ว่าด้วยวาระใหญ่ ๑๖ วาระ
ในภิกขุณีวิภังค์

๓. สมุฏฐานสี่สสังเขป ว่าด้วยการย่อหัวข้อสมุฏฐาน

๔. อันตรเปยยาล ว่าด้วยการละข้อความในระหว่าง

๕. สมถเภท ว่าด้วยประเภทแห่งสมถะ

๖. ชันธกปฺจฉาวาร ว่าด้วยวาระคำถามและคำตอบถึง
ชันธกะ

๗. เอกุตตริกนัย ว่าด้วยนัยเกินหนึ่ง

๘. อุโปสถาทิปุจฉาวิสัชนา ว่าด้วยคำถามคำตอบเรื่อง
อุโปสถเป็นต้น

๙. อัตถวสพกรณ์ ว่าด้วยอำนาจประโยชน์ ๑๐ ประการ

๑๐. คาทาสังคณิกะ ว่าด้วยกลุ่มคาถา

๑๑. อธิกรณเภท ว่าด้วยประเภทแห่งอธิกรณ์

๑๒. อปรคาถาสังคณิกะ ว่าด้วยกลุ่มคาถาอีกลุ่มหนึ่ง

๑๓. โจทนาถันท์ ว่าด้วยหมวดการโจท

๑๔. จุฬสงคราม ว่าด้วยภิกษุผู้เข้าสู่จุฬสงคราม

๑๕. มหาสงคราม ว่าด้วยภิกษุผู้เข้าสู่มหาสงคราม

๑๖. กฐินเภท ว่าด้วยประเภทแห่งกฐิน

๑๗. อุปาติปัญจกะ ว่าด้วยเรื่องพระอุบาลี ๕ หมวด

๑๘. อตถาปัตติสมุฏฐาน ว่าด้วยสมุฏฐานอาบัติที่มีอยู่

๑๙. ทุติยคาถาสังคณิกะ ว่าด้วยกลุ่มคาถากลุ่มที่ ๒

๒๐. เสทโฆจนคาถา ว่าด้วยคาถาที่ทำให้เหงื่อแตก

๒๑. ปัญจวรรค ว่าด้วยหมวด ๕ หมวด

ทั้ง ๒๑ หัวข้อใหญ่นี้ บางข้อก็มีข้อย่อยมาก บางข้อก็มีข้อ
ย่อยน้อย

การศึกษาคัมภีร์ปริวารแห่งพระวินัยปิฎก จะทำให้เป็นผู้
ฉลาดรอบรู้ตามที่ท่าน กล่าวเป็นคาถาสรุปลั้วดังนี้

ก็พระวินัยธร ผู้เรียงนาม มีปัญญามาก ทรงสุตะ

มีวิจารณ์ญาณ ถามแนวทางของท่านบูรพาจารย์ในที่นั้น ๆ

คิดแล้วให้เขียนข้อพิสดารและสังเขปนี้ไว้ในสายกลาง
 ตามแนวทางที่วางไว้จะนำความสะดวกมาให้แก่เหล่าศิษย์
 คัมภีร์นี้เรียกว่า “ปริวาร” มีทุกเรื่องพร้อมทั้งลักษณะ
 มีอรรถโดยอรรถในสังคหะ มีธรรมโดยธรรมในบัญญัติ
 ห้อมล้อมพระศาสนา ดุจสาครล้อมรอบชมพูทวีป ฉะนั้น
 พระวินัยธรมเมื่อไม่รู้คัมภีร์ปริวาร ไฉนจะวินิจฉัยธรรมได้
 ความเคลือบแคลงของพระวินัยธรมที่เกิดไวบัติ วัตถุ บัญญัติ
 อนุบัญญัติ บุคคล เอกโตบัญญัติ อุกโตบัญญัติ โลกวัชชะ
 และปณณัตติวัชชะ ย่อมขาดสิ้นไปด้วยคัมภีร์ปริวาร
 พระเจ้าจักรพรรดิสง่างามในกองทัพ ฉันทไค
 ไกรสรสง่างามในท่ามกลางฝูงมฤค ฉันทไค
 พระอาทิตย์แผ่สรั้งด้วยรัศมีเจิดจ้า ฉันทไค
 พระจันทร์ส่องสว่างงดงามในหมู่ดาว ฉันทไค
 พระพรหมสง่างามในหมู่พรหม ฉันทไค
 ท่านผู้นำสง่างามในท่ามกลางหมู่ชน ฉันทไค
 พระสังคหะและพระวินัยย่อมสง่างามด้วยคัมภีร์ปริวาร
 ฉันทไคแล.

พระวินัยปิฎก เล่มที่ ๘

ปริวาร

จบ